

Treskoposten

Program for Gabriel Scott-dagene

Torsdag - 29. august
Gabriel Scott salen,
Rica Hotel Grimstad
Kl. 19.00 Foredrag v/ Svein Slettan
Førsteamanuensis Svein Slettan vil i sitt foredrag ta for seg barna i Gabriel Scotts bøker for de voksne. Trubaduren Ivar Bøksle vil underholde med sang og musikk.
Kaffe og kringle
Inngangspenger kr. 250
Medlemmer kr. 200

Lørdag - 31. august
Nye Lillesand Ungdomsskole
ved Møglestu.
Kl. 19.00 Festaften med variert program.
Hilde og Jo Eskild sammen med Lars Emil Nielsen fremfører utdrag fra sine forestillinger med Scotts litteratur som kilde. Hesnes Brothers underholder med sang.
Den tradisjonelle fiskesuppa serveres.
Inngangspenger kr. 300
Medlemmer kr. 250

Søndag - 1. september
Høvåg kirke
Kl. 19.00 Scott-gudstjeneste
v/ tidligere biskop i Agder Olav Skjevesland.
Asbjørn Arntsen og "Jernbyrdenkoret" fremfører sanger fra Spelet med tekster av Gabriel Scott og musikk av Asbjørn Arntsen.
Etter gudstjenesten blir det bekransning av Scott-bautaen

*Anders Bjørnholmen
ny leder i Gabriel
Scott Selskabet.
Her opptrer han i
"Jernbyrden" i Høvåg.*

Lederen har ordet – side 2 og 3

Ny bok fra Gabriel Scott forlaget
"Fant" og "Josefa" en bok – side 4

Bokskapet sentralt på
Gabriel Scotts Plass – side 5

Gabriel Scott, den tredje bestefar – side 6 og 7

Gabriel Scott på fremmede språk – side 8 og 9

Jernbyrden i Høvåg for tredje gang – side 10

Anders Bjørnholmen ny leder i
Gabriel Scott Selskabet – side 11

Nytt fra Forlaget GSS – side 12

Redaktør:

Stein Gauslaa
tlf. 37 08 51 25 • mob. 908 76620
stein.gauslaa@agderposten.no

Forsendelse:

Arnhold T. Egeland
tlf. 38 04 54 66 • mob. 481 33268
arnhegel@gmail.com

Layout/trykk: TERJES trykkeri as

Styret i Gabriel Scott Selskabet

Leder:

Anders Bjørnholmen
tlf. 37 27 14 21 • mob. 986 67724
signeanders@gmail.com

Sekretær:

Helge Michalsen,
tlf 38 04 27 87 • mob. 905 91199
e-post: bjorgmic@online.no

Kasserer:

Harde Johannessen, mob. 90759519,
email: hardej@hotmail.com

Styremedlem:

Peer Rødal Haugen
tlf. 37 09 11 47 • mob. 992 61422
post@peers.no

Styremedlem:

Eva Kristiansen
mob. 995 02525 • eva@aktivinvest.no

Vararepresentant:

Björg Adine Michalsen,
tlf 38 04 27 87 • mob. 901 57330
e-post: bjorgmic@online.no

Webansv.: Arthur Myhre Scott

mob. 415 39789
icelandairwaves@gmail.com

www.gabrielscottselskabet.no

www.gabrielscott.no

Forlaget:

Peer Rødal Haugen, 4870 Fevik
Forlagsansvarlig
tlf. 37 09 11 47 • mob. 992 61422
post@peers.no

Eva Kristiansen, 4885 Grimstad

Kommisjonsansv.
tlf. 995 02525
eva@aktivinvest.no

Ingjerd Modal, 4770 Høvåg

tlf. 37 27 45 97 • mob. 415 24671
ingjerd.modal45@gmail.com

Anders Bjørnholmen, 4790 Lillesand

tlf. 37 27 14 21 • mob. 986 67724
signeanders@gmail.com

Arrangementskomité:

Signe Bjørnholmen, mob. 958 81824,
May Finckelsen, mob. 917 33868,
Jens Stien, mob. 415 88843,
Jorun Vatland mob. 481 59741

Valgkomité:

Signe Bjørnholmen, leder,
Ingjerd Modal, Elisabeth Dobey

Lederen har ordet

Kjære medlemmer og venner av Gabriel Scott:

Ja, slik har flere tidligere ledere av Gabriel Scott Selskabet innledet, og jeg finner ikke noe bedre innledning jeg heller. For at selskabet skal ha mulighet for å bestå og drive sin virksomhet, er vi helt avhengig av våre trofaste medlemmer.

Undertegnede ble valgt til ny leder av Selskabet på årsmøtet som fant sted på Lillesand folkebibliotek. Jeg er fra tidligere blitt kjent med mange av dere, og de aller fleste navn på selskabets medlemsliste er kjent for meg. Jeg har fra andre driftsår vært selskabets kasserer, og har således fartstid i styret. Men å overta som leder er et stort og tungt verv å ta på seg. Jeg vet imidlertid av erfaring at det i selskabets styre sitter personer som både har kompetanse, erfaring og innsatsvilje. Jeg har derfor gått til oppgaven med ydmykhet og med tillit til at vi skal dra "lasset" sammen og gi hverandre gode råd. Gode råd eller innspill er hyggelig å motta fra dere også.

Ser en ut fra Selskabets synsvinkel har mye gledelig skjedd i løpet av første halvår 2013. For en god tid tilbake inngikk en av Selskabets stiftere, **Anstein Nørsett**, avtale med Lillesand Kommune om salg av sin unike boksamling av Gabriel Scott-utgivelser. Anstein hadde gjennom flere år "trålet" landets antikvariater og hadde opparbeidet en samling bestående av flere

hundre bøker, brev og publikasjoner om Gabriel Scott. Bibliotekets leder Lizbeth M. Henriksen tok fatt i samlingsen og fikk med seg Anstein, Karin Othilie "Tøtta" Mollestad, Ingjerd Modal og undertegnede. Hele samlingsen ble sortert og alle bøkene registrert i bibliotekets database. Den 7. mai ble så "Gabriel Scotts Plass" høytidelig åpnet i biblioteket i Lillesand av ordfører Arne Thomassen. Her ble et bokskap avduket. Dette inneholder førsteutgaver av alle Gabriel Scotts bokutgivelser. Skapet har låsbare glassdører slik at publikum kan se den permanente utstillingen. Like bak skapet er et helt rom hvor alle Scotts bokutgivelser og diverse publikasjoner om Scott står til utlån, en kan også, om en vil, sette seg ned ved skrivepulten og lese. Vi håper at det etterhvert kan dukke opp bilder eller gjenstander som har tilknytning til Gabriel Scott og hans forfatterskap, og at disse kan inngå i en permanent utstilling her. En stor takk til Lizbet og dugnadsgjengen. Vi håper mange tar turen innom biblioteket for å se utstillingen.

Da Knut Hamsun hadde lest "Jernbyrden" av Gabriel Scott skrev han i sin anmeldelse av boka i Aftenposten. "Jeg sitter omsuset av Gabriel Scotts bok etter Læsningen. Det er stærke Tildragelser, kraftige Mennesker, Historie, Topografi og Sandferdighet". For tredje gang ble "Spelet om Jern-

byrden” satt opp på friluftscenen i Åmlandsskogen i Høvåg fra 29. juni til og med 8. juli. Det så ut som publikum, kritikere og aktører hadde just samme inntrykk som Hamsun etter forestillingene. Etter noen enkle koreografiske endringer og noen nye musikalske innslag var øvd inn, fremsto forestillingen enda vakrere enn tidligere. Avisenes kritikker gav forestillingen terningkast seks. Hele åtte forestillinger pluss generalprøve med publikum ble spilt for full tribune. Om forestillingen settes opp igjen er ikke avklart. Imidlertid mener begge hovedrolleinnehaverne, **Agnès Kittelsen** og

Henrik Rafaelsen at spelet bør settes opp igjen i 2015. Da er det hundre år siden boka kom ut. Et slikt forslag støttes selvfølgelig av Selskabet. En spesiell takk til Lillesand Kommune og kulturretatens leder Elisabeth Dahl som hadde ansvaret for og ledelsen av hele prosjektet.

Høvågs sogneprest Kathrine Tallaksen Skjerdal tok kontakt med oss, og ønsket at ”Jernbyrden” skulle markeres under gudstjenesten i Høvåg Kirke 7. juli. Selskabet ble invitert til å fremføre en kort beskrivelse av dikterens levnedsløp, og under prestens tale lese tekster fra boka. Kommentarene ute på kirkebakken etter gudstjenesten var udelt hyggelige, det oppfatter vi som at arrangementet var vellykket. Vi må derfor tro at det menigheten fikk høre ”falt i god jord”.

Når årets Gabriel Scott-dager settes i gang, vil en ny bokutgivelse være å finne i vårt bokutvalg. Bøkene ”Fant” og ”Josefa” er gitt ut på nytt, to romaner i en bok. Vi håper denne boka vil falle i smak hos medlemmer og publikum. Se egen omtale.

Årets Gabriel Scott-dager innledes ved at vi arrangerer Scottaftnen på Rica Hotel Grimstad i Scottsalen torsdag den 29. august kl. 19.00. Førsteamanuensis **Svein Slettan** vil i sitt foredrag ta for seg barna i Gabriel Scotts bøker for de voksne. Trubaduren **Ivar Bøksle** vil underholde med sang og musikk. Enkel servering, kaffe og kringle.

Neste arrangement blir i aulaen på Lillesand Ungdomsskole lørdag 31. august kl.19.00. Dette blir en festaften med variert program.

Hilde og Jo Eskild sammen med **Lars Emil Nielsen** fremfører utdrag fra sine forestillinger med Scotts litteratur som kilde. **Hesnes Brothers** underholder med sang. Den tradisjonelle fiskesuppa serveres.

Søndag 1.september kl.19.00 blir det gudstjeneste i Høvåg Kirke. Tidligere biskop i Agder **Olav Skjevesland** medvirker. **Asbjørn Arntsen** og ”**Jernbyrdenkoret**” fremfører sanger fra Spelet med tekster av Gabriel Scott og musikk av Asbjørn Arntsen. Etter gudstjenesten blir det bekransning av Scottbautaen.

Det er vårt håp at programmet for årets dager vil falle ”i smak”, og at mange finner veien til arrangementene.

Se for øvrig eget program.

Beste hilsen
Anders Bjørnholmen

OPPFORDRING! For rask kommunikasjon med Selskabets 400 medlemmer om nye arrangementer m.v., mail da inn din e-postadresse til Peer Rødal Haugen, post@peers.no

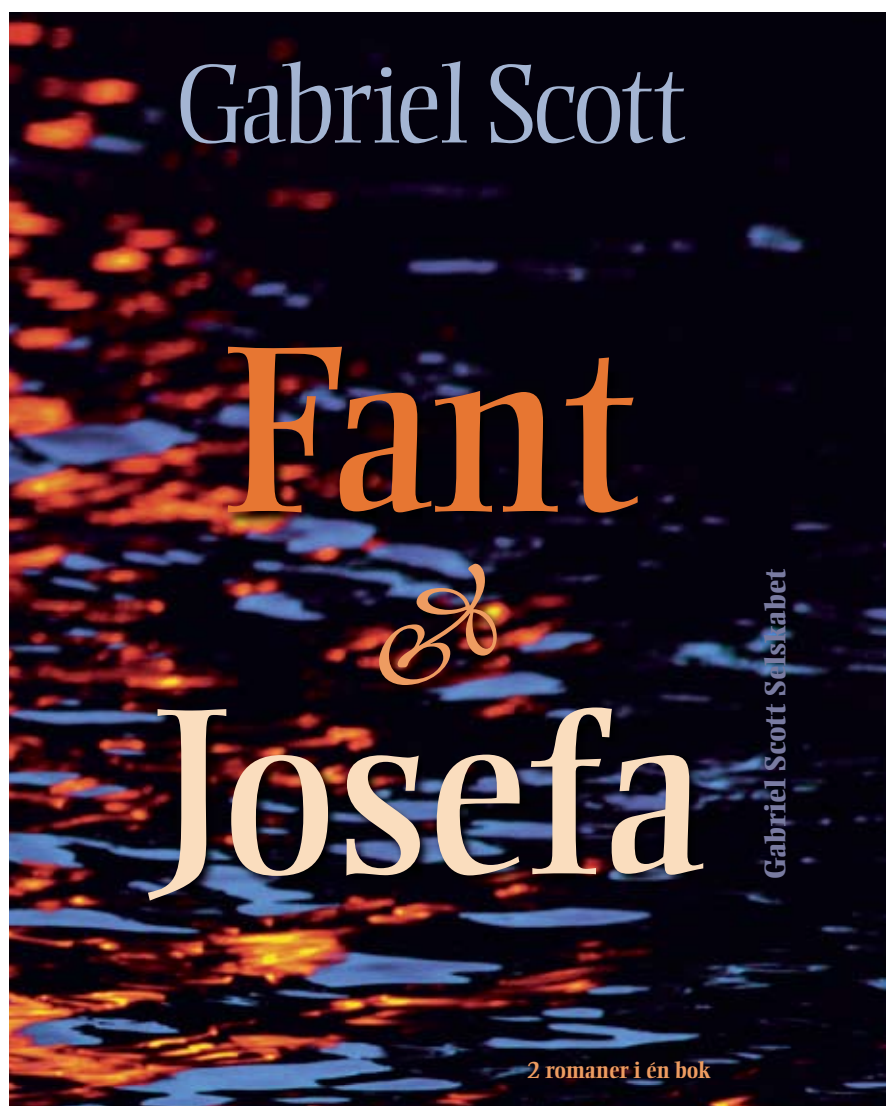
Ny bok fra Gabriel Scott forlaget

2 romaner i en bok

GABRIEL SCOTT kjente fantefolket fra barneårene i Høvåg. Samtidig drev han systematiske undersøkelser i marken før han gav seg ut på folkelivsskildringen. Han så usseldommen og råskapen i den skitne og kvelende kahytten i fantesjekta, og var uten romantiske illusjoner.

Likevel fornekker ikke dikterens humor seg midt i de blodige bataljene, og naturelskeren Scott gir leseren en opplevelse av å være med på omstreifernes frie ferd mellom holmer og skjær. Første del, *Fant*, er best kjent på grunn av filmatiseringen med Alfred Maurstad.

Annen del er hardere kost: En sterk beretning om en vergeløs kvinnes ensomme kamp mot overmakt og fornedrelse, i en tid da man ikke talte høyt om voldtekt. Først blant sine egne, de minste i samfunnet, opplever Josefa barmhjertighet og kjærlighet.

Fra boken

Lebene rørte sig, tungen rørte sig, det steg som en tyst bønn under treet:

«Jeg vet nok at jeg har stelt mig galt og ikke båret mig som jeg skulde, men har jeg ikke fått straff nok nu?»

Husk hvor vanskelig jeg har hatt det, husk det stygge jeg har vært op i – er det så rart i grunnen at jeg er blitt som jeg er blitt? Far kom på straff den tid jeg var liten, og mor døde noen år etter, og så blev jeg satt bort til onkel – og jeg hadde ikke fylt tretten år den tid han tok mig for første gang.

Jeg kunde vel ikke for det? Jeg bar for mig hver gang, jeg var så redd, så redd, jeg sprang og gjemte mig om kvelden, ja for jeg syntes det var så grusomt – hvorfor hjalp du mig ikke da? Jeg kunde ikke verge mig alene, han brukte makt og holdt mig for munnen og truet mig til det med et stort ris. Hvorfor måtte jeg ikke få slippe? Hvorfor skulde jeg skjemmes ut slik? Jeg vet ikke at jeg hadde fortjent det, jeg har ikke villet gjøre noe vondt – jeg prøvde enda å rømme ifra det for å se om jeg ikke kunde slippe? Men de fant mig hver gang.»

Utdrag fra Josefa

Gabriel Scott Selskabet mottok nylig følgende forespørsel:

Jeg jobber i Vega Forlag, og vi har tenkt å lage en julebok med julefortellinger og dikt. Jeg har alltid vært svært glad i Tante Pose av Gabriel Scott, og prøver å finne ut mulighetene for å ha med et utdrag fra boken. Vet du hvem som sitter med disse rettighetene og hvordan jeg får kontakt med rettighets-haver?

Mvh
Elen Zickfeldt
Markeds- og informasjonssjef

Til orientering har Scotts barnebarn gitt tillatelse til at utdrag fra Tante Pose tas med i jule-boken fra Vega forlag.

GAVE: Ordfører Arne Thomassen avduker skapet med Gabriel Scott-samlingen, godt hjulpet av biblioteksjef Lizbet Henriksen. På bildet skimtes også blant andre Scott-selskabets styremedlemmer Bjørg Adine og Helge Michalsen. **FOTO: KURT STANGEBY/LILLESANDS-POSTEN**

Avduket skapet med Scott-bøker

Tirsdag kveld kunne Lillesand-ordfører Arne Thomassen avduke skapet med bokskatten til Gabriel Scott, som kommunen kjøpte av Anstein Nørsett i 2008.

ODDVAR PAULSEN
odpa@agderposten.no 907 61 097

Den store Nørsett-samlingen har vært oppbevart i magasinet på Lillesand folkebibliotek helt siden kjøpet for fem år siden.

– Jeg har samlet Scott-bøker gjennom hele livet. Antikvarier i Oslo og Trondheim kjente meg godt igjen hver gang jeg kom innom, og hadde alltid et svar på om det var noe nytt etter Scott tilgjengelig, sier Anstein Nørsett.

Fortalte om samlingen

Han var selv til stede og fortalte – sammen med biblioteksjef Lizbet Henriksen – om samlingen

på biblioteket tirsdag kveld.

Nå er samlingen kommet frem i lyset, takket være en gave fra Gabriel Scott Selskabet – ved den nyvalgte lederen Anders Bjørnholmen – og Scott-interesserte sponsorer i Lillesand.

Og ikke nok med det: Biblioteksjefen har også spandert et eget rom til oppbevaring av bilder, bøker og øvrig materiale etter Gabriel Scott.

Gabriel Scotts plass

Plassen utenfor dette studiekammeret, hvor også det avlåste bokskapet med glassvegger står, har for ordens skyld fått navnet Gabriel Scotts plass.

Her kan interesserte sitte i ro og fred og konsentrere seg om lesing og studier av sørlandsforfatteren, som vokste opp på prestegården i Høvåg og bodde på Tromøy de siste 43 årene av sitt liv.

Gabriel Scott Selskabets leder Anders Bjørnholmen kåserte for

øvrig om Gabriel Scotts liv, mens Scott-veteranen Ingjerd Modal fra Høvåg holdt foredrag om Scotts historiske gjennombruddsverk i to bind, «Jernbyrden».

«Jernbyrden» også i år

Og ettersom forestillingen på friluftsscenen i Høvåg settes opp også i 2013, med premiere i

slutten av juni, fortalte kommunens prosjektleder Elisabeth Dahl om årets planer. Også i år spiller Henrik Rafaelsen og Agnes

Kittelsen de sentrale rollene som Jan Vibe og kona Inger.

Barytonsangeren Jens Olai Justvik opptrer også i forestillingen, og fremførte under seansen på biblioteket sanger til tekst av Scott og melodi av Asbjørn Arntsen.

I tillegg opptrådte Lillesands

sjømannskor Hermanos under ledelse av Tor Flaa, mens Ingjerd Modal og Tøtta Mollestad inviterte på kneppekaker, kjent fra boken «Tante Pose».

De hadde på toppen av det hele kopiert opp oppskriften på kakene, slik Scott har beskrevet dem.

FAKTA

Gabriel Scott

● Gabriel Scott, norsk forfatter 1874-1958. Bodde i huset Maagereiret ved Galtesund i over 40 år.

● Svært produktiv forfatter, utga 56 bøker, pluss skrifter, artikler og to versjoner av utvalgte romaner.

● De mest kjente verkene er «Kilden» fra 1918, «Jernbyrden» i to bind 1915 og 1917, «Fant» fra 1928, «De vergeløse» fra 1938. «Tante Pose» fra 1904 ble også filmet. En rekke populære barnebøker.

Scott – den tredje bestefar

Det hadde seg slik at en av Gabriel Scotts beste venner var kunstmaleren August Jacobsen, og et av Jacobsens barnebarn het Bjørg Sandve. I sin bok "Farvel rullestol!" gitt ut på Samlaget, gir hun glimt inn i forholdet de to vennene imellom og i sitt eget forhold til Scott. Hun kalte ham sin tredje bestefar. Ham hadde morfaren August Jacobsen skaffet henne. August og Gabriel hadde vært bestevenner fra ungdommen av, selv om August var seks år eldre. De to provinsboerne, som ble så store kunstnere, lærte å holde sammen i hovedstaden. Senere delte de ambisjonen om å få den sterkt leddgiktrammede Bjørg Sandve ut av rullestolen og opp å gå. Hun ble invitert fra Augusts hjem på Jæren til sommerferier hos Gabriel og Birgit i Maagereiret og fikk mange gode opplevelser. Her lar vi henne selv fortelle, først og fremst om Gabriel, men også litt om Birgit, i den jærsk språkdrakt hun brukte:

Han ja, det var jo fyrst og fremst han eg kunne takka for at eg hadde fått slike gode vener og var komen like hit. Han gjorde nå sitt og vel så det for at ferien skulle verta vellukka. Bestefar skreiv alltid om føremiddagen, men så å seia kvar dag etter klokka 14 tok han meg med ut i motorbåten sin. Av og til tok han også med dei i veneflokken som hadde tid og høve til å vera med. «Jan van Gent» heitte båten hans. Den var stor og romsleg. Scott var flink med motorer, mitt uerfarne blikk let seg i alle fall imponera, men han var jo teknisk utdanna i ungdomen. Lange turar rundt heile øya tøffa me, og eg likte meg svært godt i båt. Sørlandet har på mange måtar vorte mitt lykke-land. Alle turane i båt i lag med Scott og venene hans gav meg ikkje berre hygge, men også livsmot.

I det gamle koselege skipperhuset kloss i sjøkanten, som han kalla «Maagereiret», hadde han og fru Birgit skapa ein triveleg heim. Der koste eg meg òg godt. Dei hadde samla så mykje fint og artig – frå spansk keramik til Goethes dødsmaske. Og på veggene hang det fine bilete. Fleire av dei var sjølvstg måla av morfar, m.a. «Hertervig in memoriam». Det var gripande – og det høvde til å hengja i nett skrivestova til Gabriel Scott,

forsvararen til dei fattige og veike. Der Lars Hertervig sit gammal og trøytt etter dagens strev med vedsaginga, minner han meg om den gamle vedmannen i Scotts «Det gylne evangelium», noko av det finaste og mest hjertekande i denne mi yndlingsbok. Når det gjeld morfar hadde han aldri møtt den store kunstnaren Lars Hertervig, som budde i heimbyen hans då han voks opp. Men den tragiske lagnaden hadde gjort sterkt inntrykk på han og hadde inspirert han til dette biletet.

Ein stor brannete katt som bar tydelege spor etter å vera ei slåskjempe, var viktigaste personen i huset. Han hadde fått namnet Markussen. Hans mjau var lov i Maagereiret, så slik var ikkje Gabriel Scott annleis enn andre kattevenner eg gjennom åra har kjent. Hunden føyer seg etter mennesket og mennesket føyer seg etter katten, ser det ut for. Men når dikteren ringde med ei bjølle, kom Markussen. Då var det mat å få, og sjølv den største helt og slåskjempe kan vanskeleg greie seg utan. Men behaga det han ikkje å koma nett til måltidet, brydde han seg ikkje om at han uroa midt i skrivinga. Når han sette seg på veranda-rekkverket og banka med poten på ruta like ved skrivebordet, vart det straks opna for han.

Min tredje bestefar verka alvorleg. Kan henda litt morsk ved fyrste augnekast – som menn med barter har lett for å gjera, endå hans bart ikkje var av det heilt barske og sure slaget som vender nedover. Likevel, ein må nok dra ørlite meir på smilebandet når andre skal sjå det når ein pyntar seg med slikt. Men eg skjønna fort at han var like hjertevarm og lun og humoristisk som breva hans vitna om. Og bøkene ikkje minst. Her var ein person der liv og lære harmonerte.

Gabriel Scott kom til å få like mykje å seia for utviklinga mi som morfar. Alt same året han hadde byrja å ta seg av meg, kom han på vitjing. Men sjølvstg ikkje berre for mi skuld. Det var om hausten like etter at morfar var komen til oss. Han stansa ei veker tid og delte dagane mellom morfar og meg. Morfar hørde dårleg, og når han var trøytt av å snakka med han, kom han til meg – eller me sat saman alle. Når me var åleine, kunne me kvila oss. Me prata om laust og fast, eller me løyste kryssord i hefte som han gjekk til stasjonsbyen og kjøpte. Eg hadde nett fylt atten år.

Denne sommaren kom Birgit Scott også til oss, for fyrste gong. Ho var meir enn 20 år yngre enn mannen, så eg kunne slett ikke få meg til å kalla henne for «bestemor», slik som min tredje bestefar ville. Men med tid og stund kom me fram til kompromisset «tante», og ho var ei god tante for meg. Ho var ei myndig og korrekt dame i all si ferd, rettlinja, men venleg og ansvarleg.

Eg har nå og då skrive vers frå «Fiskevisen» av Gabriel Scott bak på tallerkane mine, for at arkeologane skal få noko artig å lesa om nokre tusen år. Og mens eg skriv eller illustrerer fjerde strofa må eg alltid tenkja på tante Birgit, for i det var det at ho fekk passet påskrive som ung jente, fortalde ho ein gong. Foreldra hennar likte ikkje at ho hadde tenkt å dela livet med ein mann som var så mykje eldre og hadde eit så usikkert levebrød. Derfor gjorde ho det slutt med han. Om det var denne strofa som gjorde utslaget så det vart godt at, skal eg ha usagt:

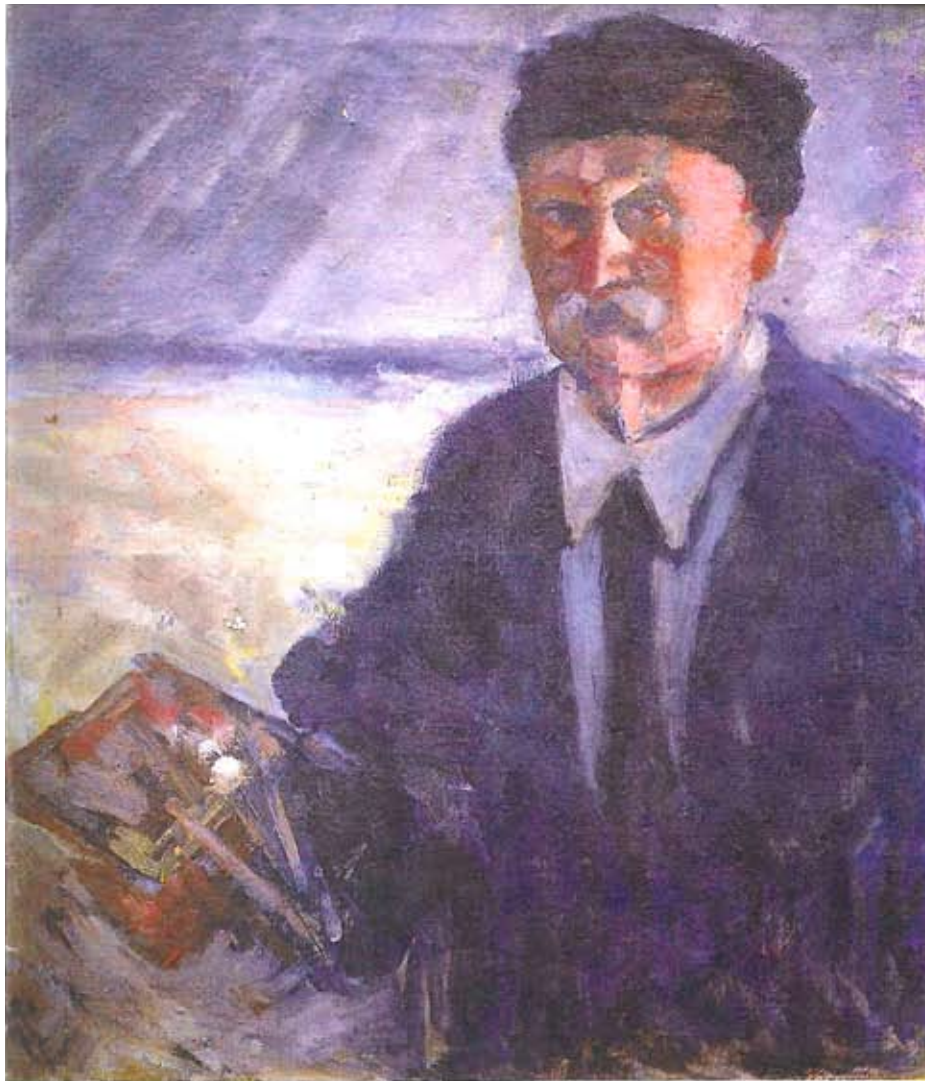
«Og koljen er kjent for sin svarte flekk og for hun er god å skrabe, men best som hun er der så er hun vekk, og så kan en sitte og gabe.

Det samme er tilfelle med pigen på jord, Kun at hun har flekken for inden: En mand er en mand og et ord er et ord, Men pigen omskifter som vinden».

Likevel, kor mange i same stode ville ha oppmuntra sonen til å slå inn på ein så usikker leveveg? Korsom er, morfar snakka ofte med varme om mor si, og ei sjarmerande dame må ho ha vore. Det seiast at då borneborna drog frå byen, heldt venene deira kontakten og gjekk turar med den gamle dama, som vart 97 år.

Morfars bilete gav også den nye heimen atmosfære. Gabriel Scott hadde så hug til å sjå korleis me nå hadde fått det. Garborgheimen (barndomsheimen til Garborg) og diktarheimen Knudaheio ville han gjerne sjå att, og dit fekk han koma. Dette vart siste gongen han kom til Jæren, og også siste gongen me såg han. Då me kom til Tromøy neste sommar – me er nå komne til 1958 – var han nyleg død. Det var vemodig å vera i Maagereiret utan han, men samstundes kjende eg meg også så rik og takksam som hadde fått vore «indianerjenta» hans

Morfar døydde i 1955. Tre og et halvt år før Gabriel Scott døydde fekk hans søkjande, gruvlande sjel fred. Eitt år etter arrangerte Stavanger Kunstforening stor minneutstilling som gjekk vidare til Oslo og andre byar. Han hadde fått førespurnader om utstillingar berre dei åra han budde hjå oss. Den store utstillinga eg hadde fått sjå av han då eg var knapt 11 år, hadde gjort eitt ugløymande inntrykk, men det var forgjeves eg seinare prøvde å få han til å takka og seie ja. Men nå var han vekke og kunne ikkje hindra det lenger. Avisene var fulle av lovord og kunne ikkje forstå at han ikkje var betre kjend. Slekta, som kjende litt meir til han, kunne kanskje forstå det betre, sjølv om hans eigen overfølsame og samstundes steile natur vel berre er ein del av årsaka. Han var godt utrusta på mange område, men forretningssans og evne til å marknadsføre seg sjølv og kunsten sin, hadde han ikkje fått det minste av. Bileta skulle tale for seg sjølve, som rett og riktig var, men når han så sjeldan stilte dei ut, var det ikkje så lett for dei å tala heller.

Siste sjølvportrett av August Jacobsen 1950. Lukkelege meg som hadde ein slik morfar! Eg kjende meg aldri åleine i stova med hans bilete kring meg på veggane.

I høve 80-årsdagen hans i 1948 skreiv Gabriel Scott ein stor artikkel om han i «Kunst og kultur», der han kjem inn på dette: « Jacobsen er en tilbakeholden natur som trer villig til side for andre, og det var synd å si at han setter sitt lys på en stake.» Ja, forfatteren meiner at han kunne gjort Spinozas valspråk til sitt: «Elsk å vera ukjend.» I same artikkelen skreiv Scott om den gongen han saman med venene Thorvald Erichsen, Erik Werenskjold og Oluf Wold-Torne stilte ut i Gøteborg og København. Avisene var fulle av lovord, salet minimalt, bortsett frå at Statens Kunstmuseum i København kjøpte to bilete av morfar. Dette kunne vere noko å gleda seg stort over, men dét at dei tre andre den gongen vart forbigått og ikkje fekk samme gleda og ære, greidde han ikkje å forsona seg med. Desse to bileta er vel kan henda ei av årsakene til at han vart bedre kjend i København enn han ei tid var i Oslo.

Som så mange av oss andre var Bjørg Sandve funnet livslang inspirasjon i Gabriel Scotts livsvisdom og hjelpende holdning. For eksempel uttrykt som «Gode tanker, de er som korn der spirer og avler nytt korn» og «Verden har ikke flere savn enn at vi nådde å stille dem alle, om hver av oss rakte vår neste hånden og gav ham en håndhjelp hver dag!»

Kirsten og Thor Einar

Utrolig mange Gabriel Scott-oversettelser

Gabriel Scott Selskabets ferske styremedlem Harde Johannessen (til høyre på bildet) fra Høvåg har gjort et skikkelig detektivarbeid for å lage den mest komplette listen over Gabriel Scott-oversettelser til fremmede språk. På bildet ser vi Harde Johannessen sammen med Sven Kåre Larsen (til venstre) fra Kristiansand og Arne Henriksen fra Åmli. Henriksen har særlig innhentet stoff fra Dinkelsbühl i Tyskland, i den byen hvor Scott tilbrakte mye av sin tid og hvor han skrev flere av sine bøker. Både Sven Kåre Larsen og Arne Henriksen sitter på mye stoff av Gabriel Scott som tidligere ikke har vært publisert i bokform, noe Gabriel Scott Selskabet etter hvert vil gjøre noe med.

Nedenfor vil leserne finne Harde Johannessens funn, hva gjelder Scott-oversettelser til andre språk. Han skriver også om kildearbeidet. Skulle noen av medlemmene kjenne til mer, mottar vi gjerne opplysninger om dette.

Trip trap træsko (1902)

- Svensk: *I pojkåren Første samlingen* (1904)
- Slovensk: *Mala trojka* (1931)
- Tysk: *De klene Terz, Lustige Jungengeschichten* (1930)

Far sjøl i stua (1903)

- Svensk: *I pojkåren Andra samlingen* (1904)

Hollænder-Jonas (1908)

- Islandsk: *Hollenzki-Jónas eða Piltungurinn, sem átti ekki sinn líka í víðri veröld* (1962)

Boken om de fire dukkene (1010)

- Tysk: *Vier Puppen ziehen in die Welt* (1935)

Gutten I røiken (1910)

- Tysk: *Jonas sorgt für drei: einen Jungengeschichte* (1931)
- Latvisk: *Gabriels Skots: Jonass gādā par trim: stāsts zēniem* (1939)
- Nederlandsk: *Jonas zorgt voor drie: een jongensverhaal* (1950)

Sølvfaks (1912)

- Tysk: *Silberpelz Eine Katzengeschichte* (1914)
- Tysk: *Silberpelz Abenteuer e. Katze* (1931)

Kari Kveldsmat (1913)

- Svensk: *Kari Kvällsvard* (1928)
- Engelsk: *Kari: a story of Kari Supper from Lindeland* (1931)
- Tysk: *Kari eine Mädchengeschichte* (1933)
- Nederlandsk: *Kari* (1931)

Jernbyrden (1915)

- Svensk: *Järnbörden: en roman om fosterlandskärlek: berättad av Martin Eidjord, klockare i Høvåg socken* (1925)
- Tysk: *Das eiserne Geschlecht* (1929)
- Engelsk: *The burden of iron* (1935)

Enok Rubens levnetsløp (1917)

- Tysk: *Die Feuerprobe Eine Saga d. Vaterlandsliebe* (1943)

Kilden (1918)

- Nederlandsk: *Visscher Markus* (1919)
- Russisk: *NaČalo* (1922)
- Finsk: *Lähde, eli, Kirje Markus kalastajasta* (1924)
- Tysk: *Die Quelle des Glücks oder Der Brief vom Fischer Markus* (1925)
- Engelsk: *Markus the fisherman* (1931)
- Svensk: *Källan eller boken om fiskaren Markus* (1934)
- Tsjekkisk: *Pramen, neboli Psaní o rybáři Markusovi* (1941)
- Tysk: *Das Lied vom Fischer Markus d. Quell d. Glücks* (1979)
- Svensk: *Källan eller brevet om fiskaren Markus* (1980)
- Amerikansk: *Markus the fisherman* (2009)

Det gyldne evangelium (1921)

- Nederlandsk: *Het gulden evangelie: legende* (1923)
- Engelsk: *The golden gospel: a legend* (1928)
- Svensk: *Gyllne evangelium: legender* (1943)
- Afrikaans: *Petrus Beterweter* (1988)
- Amerikansk: *The golden gospel* (1998)

Blåskjæl (1923)

- Tysk: (1934) iflg www.worldcat.org Men det tror jeg er en skrivefeil.

Stien (1925)

- Finsk: *Polku* (1926)
- Nederlandsk: *Het pad* (1926)
- Svensk: *Stigen eller Kristofer med kvisten* (1927)
Stockholm: Bonnier,
- Svensk: *Stigen eller Kristofer med kvisten* (1927)
Helsingfors: Schildt,
- Tysk: *Kristofer mit dem Zweig* (1929)
- Tsjekkisk: *Stezka* (1936)

Sven Morgendug (1926)

- Tysk: *Und Gott ... ?* (1927)
- Nederlandsk: *Waarom?* (1940)

Fant (1928)

- Tysk: *Fant* (1930)
- Latvisk: *čigāns Fendriks* (1937)
- Dansk: *Fant* (1944)

Helgenen (1936)

- Tysk: *Er kam vom Meer* (1940)
- Dansk: *Helgenen* (1945)
- Tsjekkisk: *Světec* (1946)

Jeg har oppdaget at Scott er oversatt til slovensk, latvisk, russisk og islandsk. Men ikke funnet noe på slovakisk, estisk, esperanto og ungarsk som det påstås. Finnes det?

Kilder:

Jeg har sjekket bokkatalogen på nettsiden til nasjonalbiblioteket i 65 land. Det er Albania, Argentina, Australia, Belgia, Bosnia, Brasil, Bulgaria, Canada, Chile, Colombia, Danmark, Egypt, England, Estland, Filippinene, Finland, Færøyene, Grønland, Hellas, Hviterussland, India, Indonesia, Irak, Iran, Irland, Italia, Israel, Jamaica, Japan, Jordan, Kina, Korea, Kosovo, Kroatia, Luxemburg, Makedonia, Malawi, Malaysia, Moldova, Nederland, New Zealand, Norge, Peru, Polen, Portugal, Russland, Serbia, Skottland, Slovakia, Slovenia, Spania, Sveits, Sverige, Surinam, Syria, Sør-Afrika, Taiwan, Tsjekkia, Tyrkia, Tyskland, Ungarn, USA, Venezuela, Wales og Østerrike.

Jeg har sendt mail til nasjonalbiblioteket i 31 land som jeg ikke har funnet søkbar bokkatalog i, og fått svar fra fem. Det er Aserbajdsjan, Litauen, Singapore, Ukraina og Uzbekistan.

Når det gjelder esperanto har Østerrike en av verdens største samlinger på esperanto, men likevel bare 7 av 14 jeg sjekket, av Bjørnson, Ibsen, Hamsun og Vesaas. På www.worldcat.org står også 7 av de 14, nesten de samme. Nasjonalbiblioteket i Norge har 9 av de 14. Så derfor finnes kanskje noe av Scott også, tenker jeg.

Norges Esperanto Forbund har et bibliotek på ca 4000 bøker, og har gitt et eksemplar av hver bok til Nasjonalbiblioteket. Men ikke alle bøkene har «kommet fram». Det er to av Vesaas de ikke finner. Nå skal de lete etter uregistrerte bøker. Vil de da også finne noe av Scott, tro?

Harde Johannessen

Stadtbibliothek

Gabriel Scott in der Stadtbibliothek

Den Dichter Gabriel Scott (1874-1958) hat die Bibliothek an dieser Stelle schon vor längerer Zeit einmal vorgestellt. In seiner Heimat Norwegen ist der Autor bekannt für seine volkstümlichen, historischen und sozialkritischen Romane sowie für seine Kinderbücher. In Dinkelsbühl hat er sich immer wieder aufgehalten, für ihn war es „die schönste Stadt, die ich je gesehen habe“. Einige seiner Werke hat Scott hier geschrieben oder sie haben zumindest einen Bezug zur Stadt oder ihrer Umgebung. „De tre lindetraer“ („Die drei Linden“) entstand 1907 gleich nach seinem ersten Besuch in Dinkelsbühl und enthält lyrisch-romantische Schilderungen der Stadt und des täglichen Lebens zur damaligen Zeit. Der Titel bezieht sich auf den Gasthof „Zu den drei Linden“, der sich damals gleich außerhalb des Segringer Tores befand (Reifen-Kölbel) – die drei alten Lindenbäume stehen dort heute noch.

Nun hat sich ein Übersetzer gefunden: Den pensionierten Lehrer Hermann Dollinger aus Röckingen faszinieren seit einem Aufenthalt mit der Stadtkapelle Oettingen im norwegischen Haugesund Land und Leute. Seit dem Jahr 2000 hat er sich die Sprache autodidaktisch angeeignet. Als er auf den Dichter Gabriel Scott aufmerksam wurde, war es nur eine Frage der Zeit, bis die Idee entstand, „De tre lindetraer“ ins Deutsche zu übertragen. In nur zwei Monaten war es mit Unterstützung des Norwegers Arne Henriksen, einem Mitarbeiter der Gabriel-Scott-Gesellschaft, geschafft. Nun liegt das Werk in gedruckter Form vor und ein Exemplar wurde der Stadtbibliothek übergeben. Es kann – ebenso wie die anderen vorhandenen Bücher Scotts, die der Dinkelsbühler Adolf Lober gestiftet hat – von interessierten Lesern kostenlos ausgeliehen werden.

Denne artikkelen plukket Arne Henriksen opp ved Stadtbibliothek Dinkelsbühl.

DRAMATISK: Rendebommen (Lieselotte Holmene), som kan legekunst og se inn i fremtiden, sammen med hovedpersonene Jan Vibe (Henrik Rafaelsen) og Inger Kristofersdatter (Agnes Kittelsen). **FOTO: KJARTAN BJELLAND**

Jernbyrd med sjarm

Friluftsscenen på Åmland i Høvåg gir ikke slipp på det dype alvor i Gabriel Scotts gjennombruddsroman «Jernbyrden» fra 1915. Men fremragende skuespillere gir stykket en spenstig sjarm som kaller frem humring mellom tårene.

Forfatteren Rune Belsviks manus bygger på bind 1 av den to bind tykke «Jernbyrden», med undertittel «Historien om Jan Vibe».

Jan Vibe kommer til Høvåg fra en bygd lenger vest med en håndkjerre i 1768. En sentral del av lasten er grunnsteinen til hans nye bolig, som skal ligge i den første bakken han ikke klarer å forsere med kjerra.

Folkesnakken går om denne mystiske mannen, som kjøper grunn så langt han kan se, og betaler kontant. Senere tar han den gåtefulle Inger fra Arendal til tjenestejente, senere hustru, hun bærer på en knugende hemmelighet ingen kommer til bunn i.

Scott knytter hennes skjebne til en av tidens mest grufulle for-

SANG: David Syngemester (Jens Olai Justvik) sammen med skoleklassen han er lærer for.

brytelser, tre giftmord, og de dødsdømte søstrene Anne og Alet. Opp mot dette settes Jan Vibe og stykkets øvrige personer på etiske og moralske prøvelser. Her står innlevelse mot avstandtagen, engasjement mot likegyldighet, alt opp mot en rik folkelig skildring av bygdefolket i 1700-tallets Høvåg.

Som tidligere leder av Gabriel Scott selskabet skal jeg være forsiktig med å bli purist, gi meg ut på krav om hundre prosent respekt for Scotts tekst og intensjoner. Å dramatisere en

så stor roman innebærer uansett å lage et konsentrat, hvor romanens hovedmotiv og viktigste problemstillinger kjennes igjen.

Slik sett kommer Belsvik og regissør Anne-Karen Hytten fint fra oppgaven, men de tilfører også noe mer: Vi blir mer kjent med Høvågs sjel. Ved at det legges slik vekt på nettopp Høvåg-folkets rolle, supplerer man Scott snarere enn å fjerne noe.

Og det er så gnistrende godt spilt, enten det er profesjonelle eller amatører på scenen.

Stadig kaller forestillingen på smilet og latteren, det skulle kanskje stå i motstrid med Scotts dystre alvor? Kanskje er man på slakk line her, men smil og latter kalles frem fordi karaktertrekk blir så tydelig allmenmenneskelige. Det er god dramaturgi, og god scenografi. Når Agnes Kittelsen forlater scenen, men etterlater seg sin gule kappe, illuderer det at det døde legemet ligger tilbake. Det er elegant gjort, og særdeles virkningsfullt. Det fulle scenebildet er mye mer enn den skrinne scenen.

Et par poenger til: De unge fortellerne i stykket gjør jobben fremragende, det samme gjelder barna – som leverer flott spill. At en så ung gutt som Enok avslutter stykket så uttrykksfullt med en viktig replikk, er storartet. Og som tidligere vinner stykket gjennom Asbjørn Arntsens musikk, det samme gjelder ko-

ret som fremfører tekstene. Henrik Rafaelsen spiller Jan Vibe med stort alvor og veldig autoritet, mens Agnes Kittelsen – etter suksessene med Kon Tiki-filmen og serien Halvbroren – er akkurat så gåtefull og sårbar som rollen krever. Rundt hovedrolleinnehaverne opptre Jens Olai Justvik, Giert Werring, Ole Geir Feste og Lieselotte Holmene, men også kjente lillesandere i nøkkelroller. Fremragende levert. Det er tredje gang: Dette blir bare bedre og bedre. Og det er mange forestillinger igjen!

Friluftsteater i Høvåg

Gabriel Scott: Jernbyrden

Dramatisert av Rune Belsvik
Musikk: Asbjørn Arntsen
Bearbeidelse, regi: Anne-Karen Hytten
Scenografi, kostymer: Christine Lohre
Medvirkende: Henrik Rafaelsen, Agnes Kittelsen, Jens Olai Justvik, Lieselotte Holmene, Ole Geir Feste, Giert Werring m.fl.
Prosjektleder: Elisabeth Dahl, Lillesand kommune
Anmeldt av Stein Gauslaa

Bjørnholmen leder Gabriel Scott Selskabet

Anders Bjørnholmen ble valgt til ny leder av Gabriel Scott Selskabet på årsmøte i Lillesand Folkebibliotek 19. mars etter Stein Gauslaa, som hadde frasagt seg gjenvalg – men stilte seg til rådighet som redaktør av Treskoposten.

I sin tiltredelsestale sa Anders Bjørnholmen seg stolt av den tillit årsmøtet viste ham ved å velge ham til leder, og at han påtar seg vervet med entusiasme, ideer og pågangsmot.

Med seg i styret fikk Anders Bjørnholmen Harde Johannessen som kasserer og Helge Michalsen som sekretær, samt Peer Rødal Haugen som fortsatt bokansvarlig og Eva Kristiansen. Bjørg Adine Michalsen fortsetter som varamedlem. I forlagsvirksomheten har Peer Rødal Haugen fortsatt med seg Ingjerd Modal og Anders Bjørnholmen.

Som arrangementskomitee fortsetter Signe Bjørnholmen, May Finckelsen, Jens Stien og Jorun Vatland. Valgkomiteen består etter årsmøtet fremdeles av Signe Bjørnholmen, Ingjerd Modal og Elisabeth Dobey.

Kristine Gauslaa Gilje

Årsmøtet godkjente styrets årsberetning og regnskap, ble orientert om planene for årets Gabriel Scott-dager, om arbeidet med bokskap ved Lillesand folkebibliotek, som skal huse samlingen kommunen kjøpte av Anstein Nørsett, og fikk også en orientering ved Elisabeth Dahl om årets "Jernbyrden"-oppsetning ved friluftsscenen på Åmland i Høvåg.

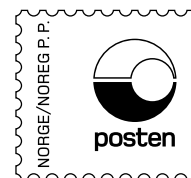
Selskabets tidligere leder Kristine Gauslaa Gilje kåserte om "Fant" og "Josefa", og dro sammenligninger mellom Scotts litteratur og sine egne barndomsopplevelser med de reisende i Høvåg og Lillesand. Det var nok et stykke mellom idylliseringen i filmen "Fant" til den virkelighet de reisende opplevde langs sørlandskysten. Jens

Jens Olai Justvik

Olai Justvik med akkompagnatør bidro på årsmøtet med to av sangene fra "Jernbyrden"-forestillingen, til musikk av Asbjørn Arntsen.

Retur:
GSS v/ Arnhild Egeland
Sømsveien 140
4638 Kristiansand S

A PRIORITERT
PRIORITAIRE

Nytt fra Forlaget GSS

Prisliste for bøker fra Gabriel Scott Selskabets forlag

Gjelder fra 01.01.2013.

Titler	Pris	Medl. pris
Agdesiden, Sørlandet slik Gabriel Scott så det	295,-	200,-
Alkejegeren	250,-	175,-
Barkefletteren	250,-	175,-
Blaaskjæl	250,-	175,-
Det gyldne evangelium The golden gospel	300,-	210,-
Det spøker	200,-	140,-
Fant • Josefa NY	350,-	245,-
Fergemannen	250,-	175,-
Helgenen	290,-	200,-
Hollender-Jonas, I og II (i ett bind)	200,-	140,-
Jagtjournalen	200,-	140,-
Jernbyrden, I og II (i ett bind)	350,-	245,-
Markus the Fisherman	200,-	140,-
Pider Ro's historier	250,-	175,-
Skipper Terkelsens levnedsløp	250,-	175,-
Sølvfaks	200,-	140,-
Stien	250,-	175,-
Tripp-Trapp-Tresko	200,-	140,-
Vester i skjærene	250,-	175,-
T-skjorte	170,-	lik pris for alle

Bøkene kan bestilles/kjøpes til medlemspris hos:

Forlagsansvarlig Peer Rødal Haugen,
mobil 992 61422, post@peers.no

Ansvarlig for kommisjon til bokhandlere: Eva Kristiansen
mobil 99502525, eva@aktivinvest.no

Ingjerd Modal, mobil 415 24671, Ingjerd.modal@hotmail.com

Anders Bjørnholmen, mobil 986 67724, signeanders@gmail.com

Bøkene kan også kjøpes under Scott-dagene og andre arrangementer. Ellers kan disse og andre Scott-bøker kjøpes til ordinær pris hos de fleste bokhandlere på Sørlandet.

Bli medlem og få 30% rabatt på våre bøker samt fritt abonnement på Treskoposten. Medlemskap kr. 200 pr. år. Medlemskap kan også tegnes ved arrangementene.

For omtale av Scott-arrangementer:
se Treskoposten, www.gabrielscottselskabet.no og
www.gabrielscott.no

